

door Robert OUVRY *

Franciscus, Alexander, Carolus CLAEYS

Franciscus CLAEYS, die wij verder François CLAEYS zullen noemen, werd geboren te Oostende op 23 juli 1786. Hij was de zoon van Franciscus, Joannes CLAEYS en Maria Catharina DUCORAN.

Wanneer François CLAEYS als kleuter zijn eerste stappen in de vesting Oostende waagde, heerste er een bewogen toestand.

De "tiran" Lodewijk de XVIe werd onthoofd in 1789 en het Frans republikeinse leger kwam Oostende "bevrijden". In 1793 werd Oostende nogmaals "bevrijd" door het Oostenrijkse leger en de "tirannen" ROBESPIERRE en SAINT JUST werden in 1794 onthoofd.

De Oostendenaars rolden van de ene bevrijding in de andere, want het republikeins leger viel opnieuw Oostende binnen en heel België werd officieel aan Frankrijk gehecht op 8 oktober 1794.

François CLAEYS was nog geen 11 jaar oud toen hij aanmonsterde als scheepsjongen op het kaperschip "Le Hasard" van kapitein BLANCKMAN. Daarop vaarde hij zijn eerste drie maanden.

Op 13 februari 1798 kwam generaal BONAPARTE (toen 28 jaar oud) de vestingen van Oostende in ogenschouw nemen.

Onze François CLAEYS scheepte opnieuw in voor een periode van 3 maanden op het kaperschip "Maltais" van kapitein Th. BOILAU.

In het republikeinse jaar IX (1799-1800) promoveerde hij tot lichtmatroos en vaarde 6 maanden grote kustvaart op de "Frédéric" en nog eens 6 maanden op de kanonneerboot "Le Surveillant" met thuishaven Oostende.

In 1801 was hij bemanningslid op het visserszeilschip "Annette" en in 1802, op 16-jarige leeftijd maakte hij deel uit van de lichter bestemd voor de fregatten van Vlissingen.

Van 5 maart tot 17 september 1803 was François CLAEYS matroos op het hydrografisch schip "Le Génie" en hij verrichtte er peilingen op de Schelde. Dit was één van de enige positieve initiatieven, verricht in het voordeel van ons Leie departement : het opstellen van de juiste zeekaarten van de Schelde en de Noordzee onder leiding van BEAUTEMPS-BEAUPRÉ.

François CLAEYS vaarde verder op het staatsvrachtschip "Christian Livinus" en de korvet "Chien Marin".

Op 3 mei 1804 werd hij benoemd als matroos 1ste klas en aangemonsterd op de brick "Boussole", ook belast met hydrografische peilingen.

Enkele tijd nadien werd hij tweede meester op de kaper "Le Sauvage" van Boulogne en in 1808 werd hij meester. Als eerste luitenant nam hij deel aan verscheidene kaapvaarten.

In 1809 trad François CLAEYS in het huwelijk met Joanna Thérésia HEYLE en zijn zoon werd in Oostende geboren op 8 december 1810.

In hetzelfde jaar stapte hij aan boord van de brick "Les Deux Frères" als tweede in bevel. Tijdens de reis, die 25 maanden duurde, werd hij gepromoveerd tot kapitein.

In 1812 ondernam hij 3 reizen op grote kustvaart aan boord van

de "Espérance" en "Providence" met thuishaven Boulogne. In 1813 vaarde hij op grote kustvaart gedurende 22 maanden op de "Auguste et Edouard" uit Gent, nu als bevelvoerder. In 1817 rustte François CLAEYS de "Colette et Charlotte" (met thuishaven Oostende) uit voor een reis van 110 maanden naar Brazilië, Middellandse Zee, Baltische Zee, Spanje, Portugal en Noord-Amerika. Hij kwam terug in 1825 en stapte onmiddellijk over aan boord van de "Alexandre" met thuishaven Oostende, waarop hij 48 maanden vaarde.

Vervolgens vaarde hij de fregat "La Raymonde" naar Oost-Indië.

François CLAEYS kwam juist op tijd in Antwerpen om er de onafhankelijkheidsstrijd mee te maken. Volgens een getuigschrift van generaal MELLINET beperkte F. CLAEYS zich niet enkel tot toeschouwer. Deze stafchef en bevelhebber van de Brusselse artillerie schreef dat de kapitein van de "Raymonde" de Antwerpse vaderlanders hielp bij de intrede van het leger van MELLINET en NIELLON op 27 oktober 1830.

Kapitein CLAEYS gaf kostbare inlichtingen die het tegenoffensief van de vijand behoorlijk dwarsboomden. Hij trad op als gids, nam deel aan een nachtelijke zending en stelde de vuurmonden en de munitie van zijn schip ter beschikking van de bevrijders.

Een tweede getuigschrift meldt dat CLAEYS deelnam aan de gevechten aan de Rode Poort.

De Belgische Marine Afdeling werd gesticht bij Koninklijk Besluit van 27 april 1832 en François CLAEYS werd er benoemd tot kapitein-commandant met een wedde van 1.400 gulden, en dit tot bij de afschaffing van de compagnie.

Louis LECONTE schrijft in zijn boek "La Marine de Guerre Belge" (blz. 19) dat deze compagnie gesticht werd met veel tegenstand van ons Nationaal Congres. Hij refereert naar kapitein CLAEYS, die het bevel voerde, als : "oude zeebonk en zeerover van de revolutie en keizerlijke oorlogen".

Op 13 oktober 1832 werd CLAEYS benoemd tot infanterie kapitein 1ste klasse, gelijkgesteld met de rang van luitenant ter zee 1ste klasse.

CLAEYS lichtte de kanonneerboot nr. 7 op, die door de Hollanders tot zinken gebracht werd en nam daarvan het bevel over. Met deze kanonneerboot ging hij over tot de redding van de Zweedse driemas-ter "Oscar", die op het punt stond te zinken.

De koning van Zweden promoveerde hem daarvoor tot Ridder van de Degen in 1841. Op 6 juli 1842 werd CLAEYS aangemonsterd op de "British-Queen" onder het bevel van kapitein-luitenant EYCKHOLT en hij bleef er aan boord tot 4 november. Luitenant ter zee Emile SINKEL schrijft in zijn boek "Ma vie de marin" : "nieuweling bij de stoomvaart; van Herculische gestalte en ontzagwekkend, boezemt CLAEYS eerst en vooral vertrouwen in. Zijn bootsman GLABEKE, is een oude zeerover van de Franse oorlogen, lichamenlijk een echte John Bull, die de passagiers bijzonder behaagt".

Toen onze pakketbootdienst Oostende-Dover gesticht werd, kreeg François CLAEYS het bevel over de "Chemin de Fer" op 3 maart 1846.

Vervolgens werd hij aangesteld op het paddel-stoomschip "Ville de Bruges", waar hij bleef tot op zijn ruststelling op 1 mei 1849.

In de "Cercle du Phare", gelegen op de vestingen van Oostende, stichtten kolonel EYCKHOLT, DE BONINGUE en François CLAEYS de

"Cercle des Régates" op 16 april 1846. Dit waren allen oudgedienden van de gewezen Belgische Marine Afdeling. (Franciscus, Alexander CLAEYS werd verkeerdelijk Alexander CLAEYS genoemd in "150 jaar wedstrijdzeilen" op blz. 13 en 49).

Toen de "Cercle des Régates" omgedoopt werd in "Yacht Club d'Oostende" op 5 augustus 1853, woonde François CLAEYS reeds enkele maanden in Antwerpen, waar hij ook overleed op 1 mei 1855.

Zijn zoon, Petrus CLAEYS, werd benoemd tot vaandrig 2de klasse op 1 juni 1833. Hij werd achtereenvolgens bevelhebber van het visserijwachtschip "Mathilde" en directeur van de scheepsjongensschool in 1867.

Op 24 juni 1873 werd hij op rust gesteld.

Zijn dochter huwde de scheepskapitein Franciscus, Josephus BAUGNIET.

BRONNEN

- Bevolkingsdienst van Antwerpen.
- "Les Ancêtres de notre Force Navale" van Louis Leconte.
- "La petite histoire de la Marine Royale Belge" door Henry Devos, verschenen in boek IX van de Marine Academie in 1955.

* Met toelating van de heer OUVRY overgenomen uit het Clubblaadje van de R.Y.C.O.

OOSTENDE TIJDENS DE EERSTE WERELDOORLOG (16)

door Aimé SMISSAERT (+)

STAD OOSTENDE

Oostende, 3 november 1914

BEKENDMAKING

1. Heden heb ik het ambt van plaatscommandant van Oostende overgenomen.
2. Diegene die huizen, plaatsen, straten, gedeelten van straten, gronden, enz. betreedt of zoekt te betreden, wier toegang bij middel van schildwachten, of door opschriften, of vlaggen, draad, en door andere middelen verboden is, zonder voorzien te zijn van een toegangsbewijs der commandantuur, zal aangehouden en als spion behandeld worden.
3. Drankhuizen in dewelke na acht uur 's avonds (Duitsche tijd) soldaten gevonden worden, zullen onwederroepelijk en voor goed gesloten worden. De eigenaars zijn verplicht, van voormeld uur af, allen drank te weigeren.
4. Handelaars die den opgelegde geldkoers (1 mark-frank 1,25) niet aannemen, zullen, als eerste maatregel, gestraft worden door het verbod nog handel te drijven.
5. Het is aan alle burgers, zoowel handelaars als bijzonderen, streng verboden op straten, plaatsen, onbebouwde gronden, alsook van uit de huizen, zonder toelating der kommandantuur, lichtteekeningen te nemen.

(get.) SOFFNER,
Fregatten-Kapitein en Plaatskommandant.

Voor gelijkvormig afschrift. - Oostende 4 November 1914.

De Burgemeester
A. LIEBAERT